

Nafarima

Kalo fila o fila

KALAN DIYA

setanburukalo - skytoburukalo

TARIKU

Sankemejate 15nan - 16nan kobaw

FARIKOLO LADONNI

Vitaminini "A"

FASOKO

Suruku ka
negekorosigi

SIYEMARA

"Akodepu" ye a ka baaraw daminé tugini. U bëna to senna fo san saba ka dafa. Baaraw taabolo bë sinsin Faso kuntilen-naw kan ka jësin faantanya kéléli ma.

"Akodepu" bë baara ke mara duuru kono : Kangaba, Joyila, Kulukoro, Buguni, Kati. A bë se k'a bolo di mara werew ma n'u y'a jini.

"Akodepu" te demedonton ye, nka a bë baara ke demedontonw fo ani jekulu werew ka kominiw yiriwa, ka foroba don dala ani ka nafolo ke ka sorokédaw sigi senkan.

"Akodepu" ka walew jësinnen don jama ma, se te minnu ye ni dabali te u ye cogo min sigidaw bë u yere ta k'u yere musaka.

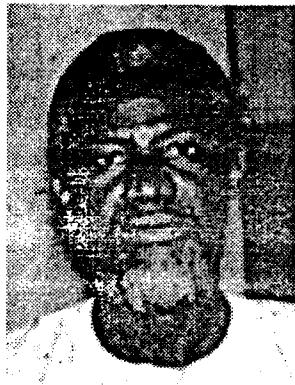
Dantigeli

Doonin-doonin

Setanburukalo tile 8 sera an jnena jninan. An k'o ke koba ye bawo si ni kene ya don, jntaa fana don anw bolo fasokanw yir-wali nasira la. Sankemejate la, mugan ni kelennan damine na. O ye alatanu ye.

An be sankemejate mugan ni kelennan in damine ni hakilina kura ye. An miiri la, jnuman don ka d'a kan wale don min be bamanankan körötä hali n'a kera doonin ye. Doonin-doonin de be ko ke koba ye. Balikukalan daminen doonin-doonin, fasokanw be ka ke jnogon kan doonin-doonin Mali fan tan ni naani kono. An be "Nafarima" sigi senkan o kene kono, a ka doonin fara bamanankan körötali kan, a ka doonin fara kalanden jolenw ka seben kalantaw kan. A ka doonin fara u ka doonin kan. A k'u ka doonin tanga, k'a kolo geleýa u kana segin kunfinya dibi jugu kono.

Nin bee de be "Nafarima" boli ke wajibi ye. A be bo kalo fila o kalo fila. A konojow bëna jnogon dafa ka kalandenw kunna-foni, k'u ladonniya, k'u kalan. "Nafarima" folo ka bo 2001 san, setanburukalo tile 8, o ka kan. A n'a koro be jnogon na.

Daramani Tarawele
Sebenbola

TARIKU

SANKEMEJATE 15^{nan}-16^{nan} KOBAW

Koba damadow ne yera dije na k'a damine san ba kelen ani kem'e naani waati la (1400) fo ka na san ba kelen ani kem'e duuru ni ko ma (1500), n'o ye 15nan ni 16nan ye sankemejate la.

Ko ba damado ninnu bolila fen nenama damado kan minnu ye dije taabolow yelema kosebe. Gafecayamansin, marifamugu, ton-gunnaanijiralan ani baton taabolo sabatilan ye fen nenamaw ye minnu dønni n'u sørøli hadamaden fe, o kera kobaw ye dije taabolow la.

Sebenfura ni gafecayamansin

Gafecayamansin ni sebenfura be taa nogon fe. Sebenni donna hadamaden fe ka soro sebenfura t'a bolo. A tun be sebenni ke wolo dogilen de kan walima jirifara. Jofe de san 105 waati Sinuwaw ye sebenfura don. Sebenfura ka dilan o sorola Sinuwaw ka cesiri kono. Sebenfura ka se Farajela, kerenkerenneyala Esipani jamana kan, o kera sankemejate tannan kono. Gafedilan ka damine o la.

Nin bee la, sebenni tun be ke bolo la, seben kalanta tun manca, mogo kalanta fana tun manca. San 1434 kono sa, Aliman do de ko Gitanberi, o ye feere tige signidenw na takabila be ku minnu fe. O kera ka jirifarakansebenni nonabila. Gitanberi ka gafe folo-folo bora 1447 san. Gafe cayara ka Farajela labo, hakilinaw ni miiryaw ni faamuyaw jenseenna nogoya ni teliya la ka dije taabolo yelema.

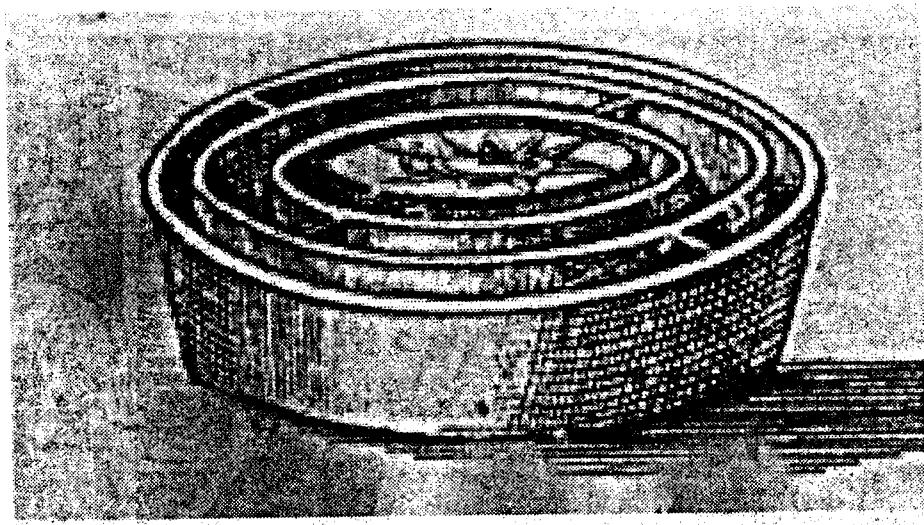

Tongunnaanijiralan

Jatew la, Sinuwaw tun be nin fən in dən kabini san 1000 nəgən ka kən Yesu ne. Sinuwa y'a di Larabuw ma, olu fana y'a lase Farajew ma "Erəpu".

Tongunnaanijiralan fana ye mansin ye, min cogo ka nəgən. Kalakisənin b'a kənə min be kəgədugu jira. O koson i mana tunun yoro o yoro, sanfe, duguma walima jikan, tile ni su, i be se ka tongun naani dantige k'i taayoro sira şoro.

Tongunnaanijiralan şoroli de nana ni yorojantaama dusu ye mögəw ma kerənkərennenya la genji (kogoji) kan. Genjikantaama dusu şorola nka fo k'a kəminen fana dilan. O de ye Faraje bilal ka baton belebelew dilan minnu be təama nəgoya la genji kan.

Baton taabolosabatilan

Bere panparanba don jirilama walima negema min gengen-nen don baton kofe k'a taabolo sabati.

Fo ka se sankemejate 18nan ma, baton taabolosabatilan tun

ma dilan ka dafa. O de tun be baton bali ka janfa genji kan. Nka baton taabolosabatilan dafalen, batonw ye hakililatige soro, u be taa kogoji kan fo yoro min y'u diya.

Nin waati kera fayida ye Tubabuw bolo, yoro o yoro de kunpan tun b'u la, u y'olu bee segere ka dije yorow sogo ka don nogon na, sango u kelen ka baton kerenerennen dilan a kama ko "Karaweli". Tubabu minnu kera nemogow ye kogojikantaama na, o ye : Portugesiw, Espanoliw, Faransikaw ni Holandew. U folo de ye genji mine n'u kun ye fo u ka se jamana kuraw la. U y'o ke.

Kun damadow ye Tubabu bila ka jamana kuraw yoro nini.

1. Soro nasiraw

Kabini ka dije da hadamaden ko soro. Tubabu minnu be bo "Eropu", olu tun be nafen caman dun, nafenw minnu tun be bo Endujamana na. Taamana werew de tun be na ni nafenw ye k'a feere u ma songo gelen na. O taamana daw tun be bo arabula. Tubabuw tora o de la ka kogoji mine ka Endujamana yoro nini ka taa nafenw san yen i n'a fo puwawuru n'a nogonw.

2. Donni nasiraw

Kabini dije ka di, donnikelaw tun y'a bisigi ko dugukolo ye fen koorilen ye, fo ka jaw ke ka genji jira i be Farafinna dugukolo ni "Eropu" ni "Azi" soro min cema. Nin fenbaw sorolen, Farajew y'a nini ka nin bisigw sementiya. U ye dije munumunu.

Min ye togunnaanijiralan ni baton taabolosabatilan ye, olu soroli ye taama nogoya genji kan. Marifamugu ye maramafenw se di Tubabuw ma.

3. Diine nasiraw

Yesu ka diine məgəw tun miiri ye ka se jamakuku wərew ma walasa k'u don u ka diine na.

4. Jamana kuraw yɔrɔnini

a) Pəritigesiw ka jamanakurañini yamaruyala u ka masake Anri Nawigateri fe. A ye taamadenw ci ka taa Endujamana kan sira fe min bə Farafinna lasɔrɔ genji fe.

Anri ka ciyadenw sera Bozadəri 1434 sah, ka se "Capu Wəri" ma 1444 san. Baritolome Jazi ye Farafinna genji tilebinfəbolo taama 1487 san. A taara se Farafinna worodugufekun ma ka sɔrɔ fununfununba bə genji kan ye. A y'o təgo da "Capu de tanpeti" n'o ye fununfunba ye faransikan na. A y'i kəsegin yen.

Wasiko de Gama sera yen yɔrɔ kelen na 1497 san. Ale yen təgo da kokura ko "Capu de Boni Esiperansi" n'o ye hakilisigikan ye ka temə təgo fələ kan. 1498 san awirikalo kono, nin cə kelen munumununa genji fe Farafinna körənfəbolo kan. A tora o sira kan ka taa i yere sɔrɔ Gowa məkalo kono Endujamana na. A seginna Pəritigali o sira kelen fe. O kəra Endujamana sira dənnen ye Pəritigesiw fe.

b) Esipənɔliw

Esipənɔli fana y'u yere bila Endujamana sira jinini na min ni Pəritigesiw ta te kelen ye. Esipənɔli bora ni tilebinfəla ye.

- Kirisitofu Kolon : ale tun ye Itali jamanaden ye Esipənɔliw ye min ci. A ka taama kono 1492 san utikalo tile 3, a sera Bahamasi. O kofe, a taara bə Kuba kan ani Sen Doməngi. A tun hakili la, a

sera Endujamana na o ye, a ye yenkanw wele o togo la.

- Amerigo fana tun ye Itali jamanaden ye min kuntilenna tun ye dugukolo cogow dønni ye. Ale ye taama caman ke. O de kono, a y'a sementiya ko Kirisitøfu Kolon ye jamana kura nøbo. O kelen, jamana kura in y'ale yere togo ta k'o ke Ameriki ye 1507 san.

- Mazelan tun ye Portigesi ye, Esipani jamana tun ye min bila taama na. Walasa k'a sementiya ko dugukolo ye fñ koorilen ye, i ko baarakuru, Mazelan ko ale b'a munumunu. A bora Esipani jamana fñ o la ka genji min Farafinna tilebin fñ, o ye Atilantiki ye ka taa bñ ni Ameriki woroduguyanfan kun ye fo genji dogodogonin do y'a togo ta yenfan fñ. A ye taama ke yen genji min kan, o y'o togo da "Pasifikasi". A ye san saba ke ka dugukolo munumunu (1519 san-1522 san).

Taamaden were minnu taara diñe ñefé jamanakurajini na, Zan-ni Sabasitiyen Kabo taamana Angiletéri togo la. Nin mögo fila ninnu ye Labiradöri ni Teri newu (dugukolo kura) yorø dñ 1497 san. Min ye Zaki Karice ye, n'ale ye Faransika ye, ale taamana Kanada kono 1534 san.

SIYEMARA

I. NAFAW

Kōnō minnu b'an bolo mara la so kōnō u ka ca. Nka min ma ka di kosebē, o ye siye ye.

Siyē bē ke ka dunan fana, a bē ke saraka ye, a bē ke ka sonni caman ke. Nin jeciw bē laban siye sogo dunnī ma.

Siyēsogo ka di nka a fan man go dē. Siyēfan ye balo nafamaba ye. Nin waati in na, nafa caman yera siyēsogo ni siyēfan joyōrō la hadamaden ka baloko la.

Nin bēs de bē siye ke fēn ye, min jōda ka bon an ka hadamdenya la. O jōda bonya kosōn, siye marali kera wajibi ye, a labugunni kera wajibi ye.

Siyemara kun ye nafasōrō ye, sōrō de ko don i n'a fo sōrō bē sene na cogo min na walima baganmara (misimara, sagamara, bamara...) walima mōni fo ka se hadamaden ka baara tōw ma.

Baara minnu kofōlen file ninnu ye, u si kelen tē ka ke a kecogo kōrō la, yelema caman de donna u kecogo la ka da kunnaфони нi дəнниya kuraw kan minnu bōra kōnejiniw kōnō. O tuma, siyemara bonda fana ni yelemw ka kan. O kosōn, sisān siyemara ka gelēn, a ka nōgon fana. A ka gelēn ni siyemarala y'a ke bolokōfeko ye, nka a bē nōgoya a bolo, n'a y'a ke ni sēbē ye.

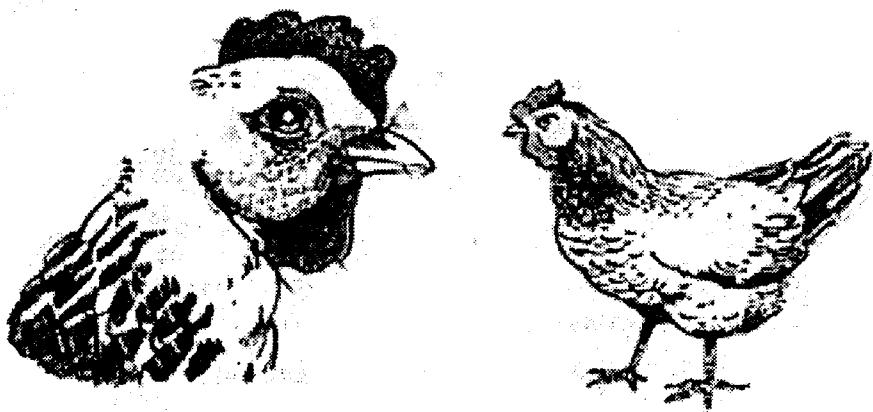
II - SIYESI NUMAN

Ko te ko nənawolomani te min na, hali ka naman ke nəgo ye,
i na naman bo naman na, kuma te siyesi ma. Siyemara te
kunfebaara ye, a be nəjini wa a ka kan ka nəjini, kərenkərenne-
nya la min ye siyesi ye.

Ni siyemarala be siyesi numan nini, a b'a nini siyew la :

- minnu kolo ka gelen siyebanaw bolo ;
- minnu bugun ka di ;
- minnu məgoya ka di ;
- minnu sogo ka ca ;
- minnu be fan caman da.

Siyesi numan be sərə kolokololi senfe.

SIYESI

Siyemara kera a damanabaara ye. A man kan ka ke kufé tugen. A ka kan ka neñini. Siyesi ye fénba ye siyemara la.

Ka siyesi sabati

Siyesi sabatili kun ye ka siye mara, min si ka ni sogo ni fan-ko na sira la, ani min kolo ka gelen siyebanaw bolo. Ni siyesi numan soro k'a sabati, a labugunni be nogoya ani ka teliya. O be siyemarala ka soro caya bawo siyedunnaw be u sagonasiyew soro k'u balocoqo yelema ani k'a sabati.

Siyesi kolokololi

Siyemara kera a damanabaara ye. A te ke kufé tugun. A ka kan ka neñini. Siyesiko ye ko neñinita fólo ye siyemara la.

Siyesi kolokololi

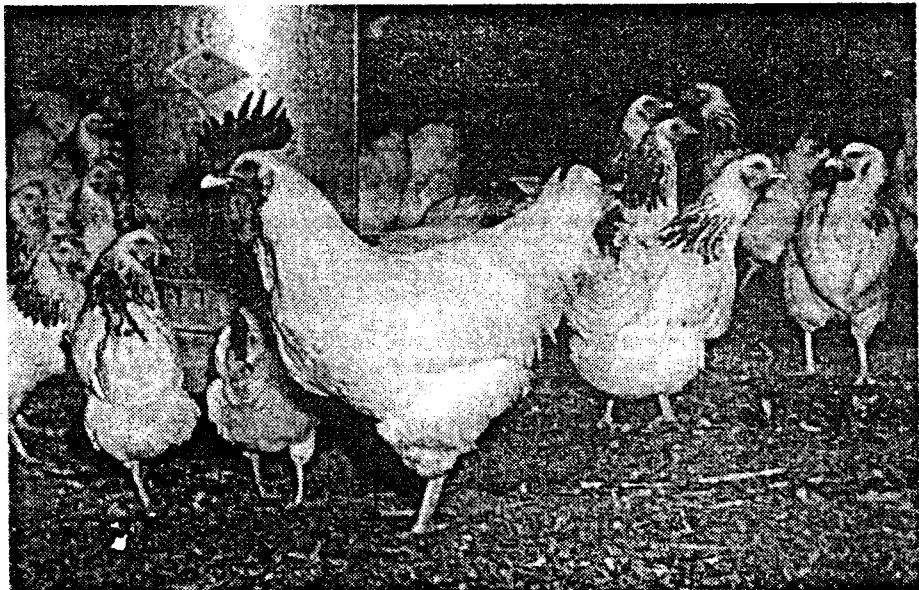
Ka siyesi kolokolo, o ye ka siyesi jónjón soro min bennen don marali la. Siyesi yelemani de be na n'o ye.

Nafa caman be siyesi kolokolen na :

- siye sogo ka ca ;
- siye fan ka kunba ;
- siye fan ka ca ;
- siye bugun ka di ;
- siye furakeli te musakaba kofo
- siyemarala be soroba ke.

An ko siye dów bugun ka di, an ko siye dów mogoya ka di, ko siye dów sogo ka ca, siye dów yere fan ka kunba, a ka ca. Nin b'a sementiya ko siyesi ka ca. Nka siyemarala sago ye nin jogo

numan damado bëe k'u yere soro siye kelen na. Nin bëe ka soro siye kelen na walima nin damado ka soro siye kelen na, fo siyemarala k'i timinandiya ka siye marata si yelema. Siyesi be kolokolo cogo di ?

Siyemarala dalen don siyesi fila la nka a be jogo numan minnu nofe, olu bëe ma kafo a kelen-kelen na. O tuma, a be woloso de jini min be bo siyesi fila ninnu na. Siyemarala be siyemusow ta siyesi folo la ka siyesi filanan don ta. Donon be siyemusow gosi, fanw be toro, denw be ke woloso ye. O ye siyesi yelemanen ye.

Wolosow sorolen te siyesi kolokololi bannen ye : a siyedenw ka furake konuman, a siyedenw ka balo konuman, a siyedenw ka topoto konuman siyemarala fe.

Misali : siyemarala caman be "ɔrodisilandi" don siyesi numan ye. Ale be se ka sugandi, a donon ka siyesi were siyemusow gosi.

Nin b'a jira ko siyesi numan soroli te sabati ni latomoni te.
Latomoni be ke cogo di ?

Siyemarala be donon latomo, donon min be bila siyemusow ko

- donon in si be kalo 5 bo ;
- donon belebele don ;
- donon min disi ka bon ;
- donon min turu bilennen don ;
- donon min kun ka kene.

Donon kelen be se ka bila siyemuso 10 na. Siyemarala b'a kolosi walasa a kana kongo walima ka bana. A man kan ka donon merenin bila siyemusow la.

Nin cogo la, ni siyemarala ye siyedenw sor o y'a ka wulosow ye, a be u tanga. U be tanga cogo di ?

- siyemuso marataw be latomo numanw cela ;
- donon marata ye donon bee la numan ye :
- donon tow ni siyemusow tow be labo sulu ko. U be feere wa-lima siyemarala yere be u dun.

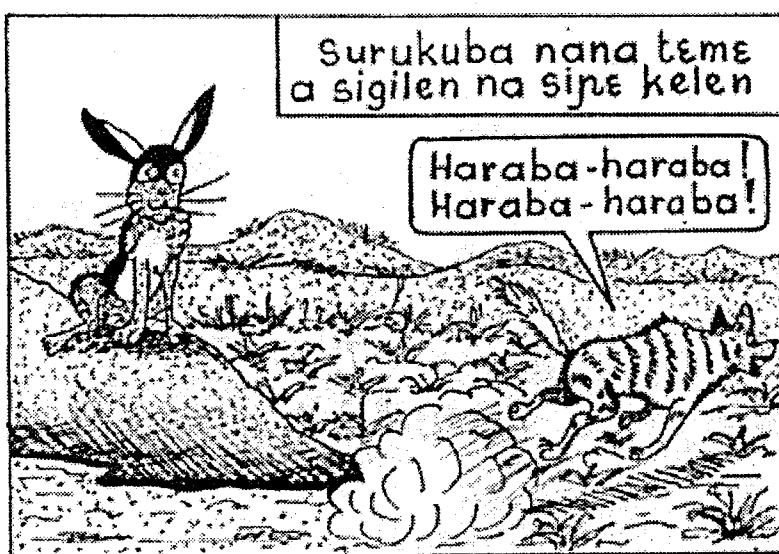

Suruku ka negekərəsigi

Nin don Nsonsan tun sigilen
don a ka dingeda lo.

Surukuba nana teme
a sigilen na sije kelen

Nsonsan yi kun korsta
ka suruku taats laje.

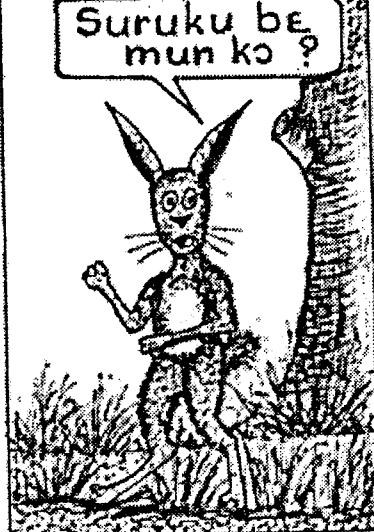
Han !.

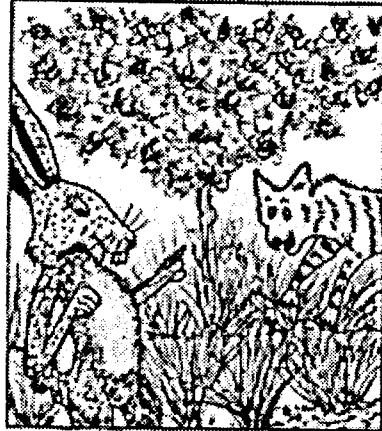
Mun be suruku
ko ?

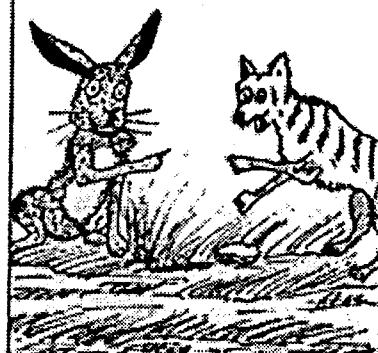
Suruku be
mun ko ?

Nsonsan b̄e k̄a ye-
re nininka---su-
ruku k̄oseginna.

Nsonsan y'a laj̄o,

k̄a nininka-----

Mun k̄era
k̄oro suruku?

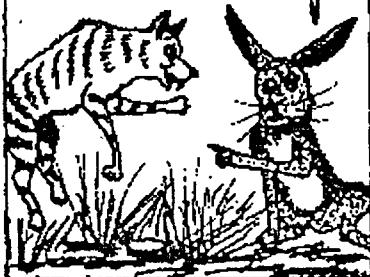
Mun ma ke ?

Kan'a ke
kele ye

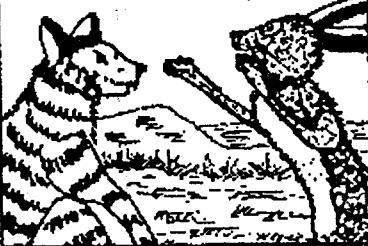
konga be i ko
aka n faga

O sera ola
wa ?

Dumuni b'i bale
ka di yan wa ?

Sisan ke

An kerefedugu
mogow ye misi
4 faga

O dugu be
min ?

Suruku koratora...

Dugu file
kulu kofe

Suruku girinna

A b'a fe ka kulu
jigin

Nsonsan y'a wale
ka segin

E be taa min ?

N be taa so-
goko la .

Mogo te taa
ten de !

Fo mun ?

Fo ibolo ka ko

O man gelen

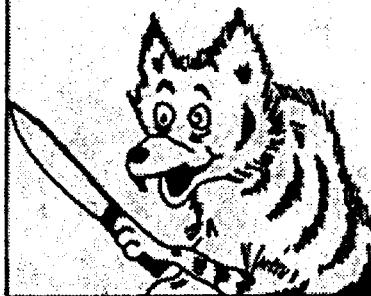
Suruku sinna
k'i jan -----

Ajera ni bolokoli
ye

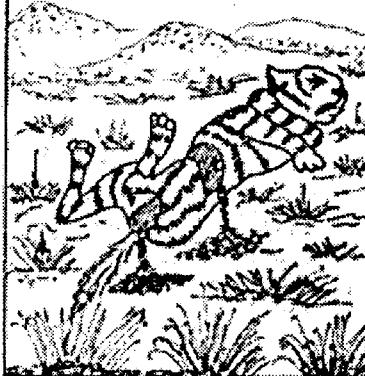
Suruku ye muru ta
k'a di Nsonsan
ma

Nsonsan ye Suruku
minenw ce fo a
bara koro-----

Suruku dalen ye
waati ke.

Suruku lora dalen

Hun! Hun!

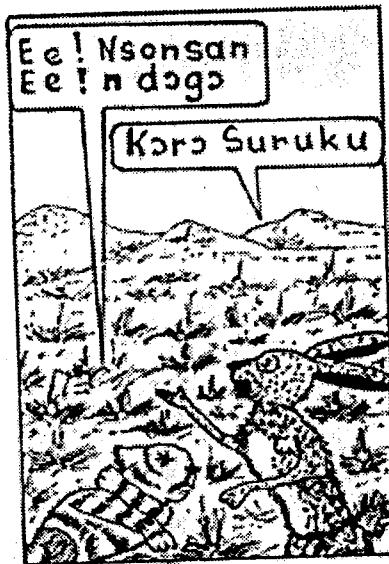
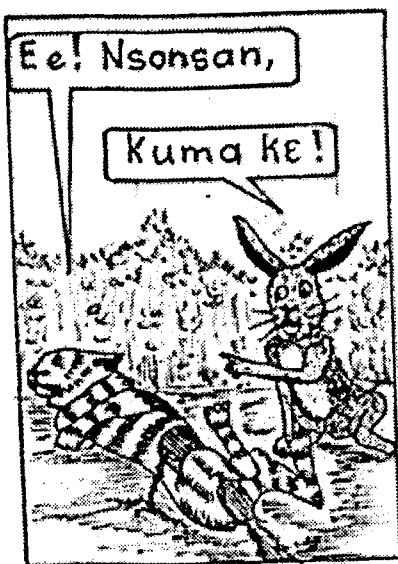
A keradi?

Hun! Hun!

Mun ker a
Suruku?

Farikolo ladonni

WITAMINI “A”

Witamini A ye mun ye ?

Witamini A ye farikolo balofcn do ye a mago be min dɔɔnin-dɔɔnin walasa ka bo a yere la, ka bonya ani k'a yere lakana, k'a yere tanga banaw ma. O tuma, witamini A be farikolo sinsin, k'a ladon ani k'a yɔɔ dɔw lakuraya.

Farikolo te se ka witamini A dilan a yere ye k'a magow dilan. Ni farikolo te se ka witamini A dilan a yere magow kama, fo mogò ka dumuniw ke witamini A be minnu na walima a ka furaw ta minnu ye witamini A dilannen ye.

Witamini A be dumuni jumènw na ?

Witamini A geregé be sɔɔ baganw na : bije, fan nere mayɔɔ, nɔnɔ, jiegemisenninw. Witamini A be sɔɔ senefenw ni jiriw la i n'a fo jiridenw ni nafen minnu kɔnɔ ye nere/bilenma ye i ko je, mangoro, karɔti ni papayi, ka se nabulu ma n'o ye nsirabulu ye, ani dabulu, banakubulu, wosobulu, nugu.

Witamini A jɔyɔrɔba be den mogɔyalì n'a kɛneyali n'a new ka yeli sabatili la. Ale de be ke kogo ye den farikolo ni banakisew ce. Nin bee de be denw ka sere ke sere ye jan ka kan ka to minnu ka ko la witamini A fan fe barisa a ntanya kɔlɔlw be na ni fijie caman ye den farikolo ma.

An ka witamini “A” deseli taamasiyenw dɔn : witamini “A”

mana dëse, a be fiñe caman bila farikolo la, o fiñew ye banaw ye, minnu dow be se ka laban saya ma.

Fiñe minnu ko don :

- sufiyen ;
- nefara jali, kanga jeman be da nefara jeman kan ;
- a yoro be k'i ko a jalen don, yeli be dogoya, a be ke joli ye, wo be bo a la. A mana se dakun laban fila ninnu ma, jolifon be nefiyen latige a tigi ma.

O bee n'a ta, witamini "A" ma denmisén caman fari labo, nka dëse in taamasiyen te ye u la. O de ka jugu bawo a be digi denmisénw na ka soro mögo ma bo a kalama. A be deñmisénw ka bana caya, saya fana ka ca. O de be witamini "A" dëse taamasiyenw ke i n'a fo mali tulofura baji la. A yoro ncinin de be ye, a fanba be ji jukoro k'o ke a tijenikeyoro yereyere ye.

Witamini "A" dëse ka jugu, a be ye nin sere ninnu na ka caya

- denyerenin ani denmisennin minnu be kalo 6 la fo san 10 ;
- denmisennin minnu te kalo 6 bo ani minnu te sin min (simbaliw)

- muso konomaw ani muso minnu be sin di den ma.

Sere dow ta ka jugu ni sere dow ta ye witamini "A" dëse nasiра la. Faratiba ka kan ka ke nin sere ninnu ka witamini "A" dëse la

- den nointow ;
- den serebanatow ;
- den kñobolitow (kñoboli jugu walima kñoboli min temena tile 15 kan).

O tuma, ni witamini "A" ko be nin cogow la, n'a ntanya sera

farikolo o farikolo ma, a kolo ka ca, a ko ka jugu hadamaden ma. O la, feere minnu ka kan ka tige walasa vitaminji "A" dese kana se farikolo ma, an k'olu don :

- witamini "A" be dumunifén minnu na, olu seneni ka don ba la, k'a sabati ;

- ka mogow lafaamuya dumuni nafamaw sorocogo la walasa vitamini "A" be dun u fe ;

- ka witamini "A" fara dumuniw kan walasa u ka barika ;

- ka witamini "A" forokoniw di mogow ma u ka dun ka antanya in kunben walima k'a furake.

Witamini "A" forokonin tacogo file nin ye katimu in kono du guma

Serew	Tacogo	Kuntaala
Sinminbaliw kalo 0 fo kalo 5 kalo wooro	Tomi 2	Sijne kelen bangetuma ani kalo wooro o
Den kalo 6 fo kalo 11	Tomi 4	Kalo wooro o kalo wooro
Den Kalo 12 fo kalo 59	Tomi 8	Kalo wooro o kalo wooro
Jubaatow	Forokonin 1	Tile bi naani kono jiginni kofe

Witamini "A" ntanya

Ko te ke sababuntan. Sababu daw de be na ni witamini "A" ntanya ye farikolo la. An k'o sababuw don. Witamini "A" sigiyoro ye bije kono na ye hadamaden farikolo la. A be se ka dese yen, nin sababuw koson

Folo : ni witamini "A" desera dumuni na : o ye witamini "A" te i ka dumunifén duntaw la. O dumunifénw be soro san waati dōw dōron de, u be géléya san waati dōw la. O mana ke, se te bée ye k'u san ka dun.

Denmisenninw be dumuni minnu ke, witamini "A" man ca olu la, ani fana, bangebaaw te witamini "A" joyoró nafa dōn. O de b'a to ni u te a jini ka a ntanya bali.

Filanán : géléleya dōw be witamini "A" tali la. A tali be kónoboli latige waati dōw la. O kó, tulu hake min b'a bayelemani nogoya, o te soro bée ka dumuni na.

FASOKO

Faso

"Ala ka Faso bulonda jo n'i ye". O ye dugawu ye min tun bε don Faso denw ye ni u tun bε taa ko gelən kənə kan, kəleyərə la, taama na tunga fe.

Dugawu in tun bε jarabi denw ma, minnu tun y'a kε Faso ye, ka baara kε Faso ye, ka tilen Faso ye, ka Faso kərəta. I tε fosi bila Faso nε, i tε Faso lagosi, i tε fen bə Faso ta la k'o kε i ta ye, i bε Faso ta lakana, i bε sa Faso nəfε.

Faso ye dugukolo de ye Faso denw bε balo min kan wa a la-kodənnən don u ta ye i mana taa yɔrɔ o yɔrɔ.

Faso nənamayali la, Faso sabatili la, Faso nənaboli la, Faso denw bε jε dɔ de kɔ k'o fara nɔgon kan k'o wele ko Faso ta. Faso ta ye dugukolo ye, a ta ye nafolomafənw ye, a ta ye denw ye... "Ala ka Faso bulonda jo n'i ye". O dugawu bε minε i ma n'i bε se ka jε i dɔ kɔ Faso ye.

Faso n'a denw bε dugukolo min kan, o ye jamana ye. Faso denw ye jama ye walima jamanadenw walima fasojama. Faso tε, ko fanga tε min kɔnɔ ka Faso denw mara, jamana tε, ko fanga tε min kɔnɔ ka jamana denw mara. Fanga bε sigi fasojama ye fasojama fe.

N'i ye fanga lajε kosebε, i b'a ye ko fanga ye se de ye, dowerε tε se kɔ.

Fanga bε goferənamən bolo, se bε goferənamən ye ka jamanadenw mara ni sariya' ye. Fanga tε gansan ye, sariya don min

b'a yamaruya walima k'a bali ko dɔ̄ keli la mara kɛcogo numan hukumu kono.

Mara kɛcogo numan be i sinsin fanga suguya saba kan : sariyaw sigili, sariyaw waleyali ani kiiritigɛ. O ye bonda saba ye.

1. Fanga bonda fɔ̄lo ye depitebulon ye ni dɔ̄w k'a ma wasadenbulon. O bulon de be jamana sariyaw ta a ka boli jamanaden beε kan, faamaya t'a la, faantaya t'a la ;

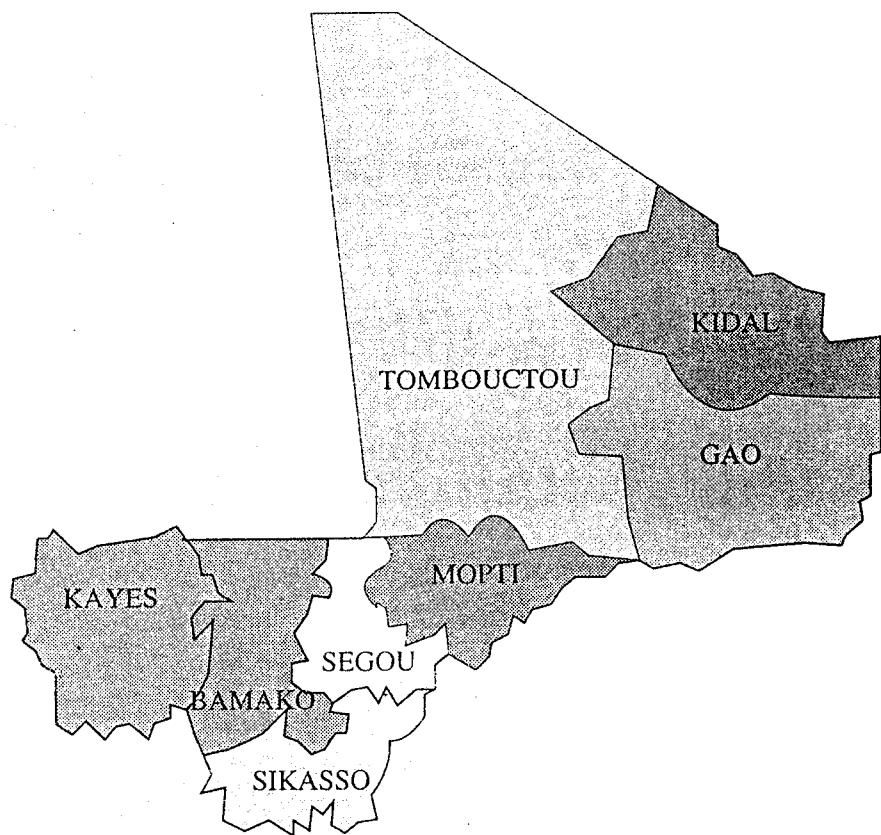
2. Fanga bonda filan ye góférénaman ye. Ale de be i hakili to sariyaw tiiméniko numan na barisa u be waleya ani ka boli jamanadenw kan ale de fc ;

3. Fanga bonda sabanan ye kiiritigɛ bonda ye. Ale ta ye ka kii-ri beε tige tilennenya kono ka jotigi jo ka jalakitigi jalaki, faamaya t'a la, faantanya t'a la.

Mali ye jamana ye, Malidenw Faso don. Min be Faso ni fasodenw cɛ, min be fasodenw dusukun na Faso ye, o ye kanu ye, kanu min be kanu be sanfɛ, kanu min be kanu beε ne. A te sanga kanu were ma.

Tubabu be don Farafinna waati min, a kera kɛlɛ ye, su caman bɔra, mɔgɔ caman tora a la. U ni tora a la Faso de ye, Faso kanu tun be u la. Samori Ti re, Ba Benba Tarawele, Laji Umaru, Firuni, ninnu kera kelemasaw ye minnu ma sɔn dan ka kari Faso la. An b'an disi gosi k'an yɛrɛ yanga n'olu tɔgɔw ye bi. Olu kera u Faso fe, u y'a jira u ka wale kɛtaw kelen-kelen kono. Ka Faso kanu, ka ke Faso fe, da te, wale don min be Faso kɔrɔta barisa nɔgɔndan be hadamadenw ni nɔgɔn cɛ dijɛ seleke naani kono. A be Mali ni Burkina cɛ, a be Mali ni Senegali ni Kodonwari ni Lagine ni Nizeri ni Faransi ni Ameriki ni... ni... ni... ni... cɛ... Nin be fasoden tonsiɔ Faso ko la.

*A' ye "Nafarima" kalan !
A' ye ne mogo werew ma ni "Nafarima" ye*

Faso fanga

Fanga bë Mali la, jamana “Peresidan” n’o y’ a nemogo ye, ka se wasadenw ma n’olu ye “depitew” ye ani “meriw” n’olu ye sigidaw kotigiw ye, olu bë joyorow la, jama fanba ye joyorô min di u ma wote senfë. O de ye fanga sɔrcogo ye Mali la. A të ta ciyen ye, mogo te wolo n’ a ye. Wotefanga don, sariyafanga don. Mogo- lenfanga te, masaya fanga fana te.

“BNDA”

Mali senekelaw ka soro yiriwali waribon.
A' y'a ka soro kalifa “BNDA” la
a k'a yiriwa aw ye.

“BNDA”
ka baara sabatilen don.